

участю експертів країн НАТО проведено III Міжнародний антикорупційний тиждень, який надав можливість узагальнити вітчизняний досвід протидії корупції й проаналізувати поради закордонних фахівців;

– здійснюється системне інформування громадськості про стан антикорупційної реформи в Міноборони;

– організовано міжнародне співробітництво в сфері запобігання корупції за участю Офісу зв'язку НАТО в Україні, Міноборони Великої Британії, міжнародної неурядової антикорупційної організації Transparency International.

У березні цього року з Transparency International Україна підписала Меморандум про співпрацю з питань моніторингу антикорупційної діяльності Міноборони.

Таким чином, Міністерством оборони України вживає заходів, що спрямовані на запобігання та виявлення порушень антикорупційного законодавства, забезпечення ефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів.

Саме завдяки їм удалося стабілізувати ситуацію у сфері протидії корупції, забезпечити пріоритет запобіжних заходів, запровадити дієві заходи контролю для мінімізації ризиків прийняття неефективних управлінських рішень та втрат коштів і майна, закласти засади для досягнення відчутного ефекту в цій сфері в найближчій перспективі.

Розпутенко Іван Васильович, директор Інституту публічного управління та адміністрування Національної академії державного управління при Президентові України, доктор наук з державного управління, професор

ОСОБЛИВОСТІ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Корупція – одна з найактуальніших суспільних проблем усіх держав світу. Для України корупція стала чинником, що реально загрожує національній безпеці та конституційному ладу. За даними проведеного аудиторською компанією Ernst&Young дослідження, наша держава 2017 року опинилася

на першому місці за рівнем корупції серед 41 країни з Європи, Близького Сходу, Індії та Африки [1].

Корупція в Україні набула ознак системного явища, що негативно позначається на різних сферах суспільного життя: економіці, політиці, управлінні, соціальній і правовій сферах, громадській свідомості, міжнародних відносинах. Вона є однією з основних перешкод на шляху розбудови демократичної, соціальної, правової держави, утвердження та реалізації принципу верховенства права. Корумповані відносини витісняють правові, етичні відносини, із аномалії поступово перетворюються на норму поведінки.

Безумовно, політика і культура народу, яка охоплює і правосвідомість, додають особливостей цьому явищу, проте сфера економіки – це саме те середовище, заради якого чиновник і вступає в корупційні зв'язки. Зворотний вплив корупції на економіку надто небезпечний, оскільки знижує ефективність економічної політики держави, змушує приватний бізнес переходити в тіньовий сектор, що призводить до порушення законодавства, спотворює систему оподаткування та правила підприємницької діяльності.

Основна причина окресленої проблеми полягає в стратегічних прорахунках держави щодо реформування економіки, передусім, на етапі роздержавлення, приватизації та накопичення первісного капіталу.

Корупція в Україні поширюється під впливом таких обставин:

– нерівномірності розвитку ринкового господарства. За кризового стану економіки такі негативні явища, як інфляція, безробіття тощо, стають сприятливими умовами для розширення меж «тіньової» економіки. Тобто за цих умов знижується ефективність регуляторної ролі держави, що призводить до зростання рівня корумпованості;

– розшарування суспільства. За рахунок державного майна збагатилася нечисленна група населення в Україні, яка мала безпосередній доступ до нього. Олігархи в Україні з'явилися завдяки «тіньовій» приватизації державної власності;

– суперечності між динамічними умовами ринкового господарства та чинним законодавством. Наявні прогалини заповнюють «тіньовими» «правилами гри». Навіть у

високорозвинених ринкових країнах економічні процеси випереджають чинне законодавство, тому вдосконалення правової бази повинно мати перманентний характер;

– протистояння між законодавчою та морально-етичною нормами підприємництва;

– проблем у політичній системі внаслідок поєднання влади і бізнесу, що призводять до формування олігархії, яка посилює дію «тіньової» економіки. Слабкість політичної влади – одна з причин існування корупції;

– створення штучного дефіциту ресурсів. Така ситуація приносить вигоду посадовим особам у вигляді хабара як необхідного інструменту для отримання необхідних для виробничої діяльності ресурсів;

– зволікання в прийнятті рішення. Адміністративні бар'єри здебільшого штучно створюють для встановлення контролю за підприємствами. За таких умов підприємці змушені шукати неформального державного захисту завдяки корупційним відносинам.

Розбалансованість управління економікою призвела до того, що остання перетворилася на арену торгів за привілеї та програми перерозподілу між найсильнішими кланами й соціальними групами населення. Злочинні угруповання активно проникають у господарську і фінансову діяльність підприємств, передусім паливно-енергетичний комплекс, з метою створення комерційних структур. За безпосередньою участю державних чиновників вони чинять тиск на вибір експортерів стратегічно важливої сировини, формування відпускних цін, обсягів реалізації, розподіл валютних і гривневих коштів, отриманих від експорту. Такі корупційні угруповання активно борються за розподіл сфер впливу в цих галузях.

Корупція суттєво обмежує соціальні, політичні та громадянські права й свободи людини, а також віднаджує чесних і здібних громадян від державної служби, сприяє маргіналізації певної частини суспільства, породжує правовий нігілізм і зневіру населення в реальність і можливість формування в Україні демократичної, соціальної та правової держави.

Водночас перехід до ринкових відносин значна частина громадян сприйняла як повну відмову не тільки від комуністичної ідеології, а й від ідеології загалом. Цей вакуум був заповнений

псевдоцінностями, які пропагують швидке збагачення завдяки конфлікту особистого і суспільного інтересів.

Таким чином, детермінанти корупції містяться в економіці. Саме з економіки криміналітет черпає кошти й засоби для існування. Виживає лише той капітал, який зростається з державною бюрократією. Суб'єкти господарської діяльності, передусім малий і середній бізнес, фактично безправні й беззахисні перед таким свавіллям.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ey.com/ua/uk/newsroom/news-releases/news-ey-senior-managers-failing-to-set-right-tone-on-business-ethics-finds-ey-fraud>. – Назва з екрана.

Савченко Андрій Володимирович,
завідувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА КОРУПЦІЄЮ

Протягом останніх років вагомим зрушень у сфері контролювання корупції досягнуто у Великій Британії. Вони полягають не тільки в тому, що Індекс сприйняття корупції в цій державі становив 2016 року 81 бал (упродовж 1995–2016 років максимальний бал сягав 87, а мінімальний – 74) зі 100 можливих, а й у тому, що у Великій Британії ефективно діє низка законних і підзаконних актів, створені та функціонують антикорупційні органи, а суди виносять справедливі рішення в корупційних справах.

Основним екстериторіальним законом, що містить кримінально-правові норми щодо контролю за корупцією, є Закон про хабарництво 2010 року (прийнятий 8 квітня 2010 року, набрав чинності 1 липня 2011 року) [1]. Цей Закон має двадцять статей (секцій) і два додатки. Він передбачає надзвичайно широку сферу застосування, оскільки до кримінальної відповідальності притягують як фізичних осіб, так й організації (юридичні особи, зареєстровані у Великій Британії,